

ЗВІТ
про результати діяльності Тимчасової слідчої комісії Верховної
Ради України з питань розслідування злочинів, вчинених збройними
формуваннями Російської Федерації проти журналістів та інших
працівників суб'єктів у сфері медіа за шестимісячний період
діяльності
(04 грудня 2025 року – 04 червня 2026 року)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України з питань розслідування злочинів, вчинених збройними формуваннями Російської Федерації проти журналістів та інших працівників суб'єктів у сфері медіа (далі – Тимчасова слідча комісія, ТСК, Комісія) утворена Постановою Верховної Ради України від 04 грудня 2025 року № 4706-IX відповідно до частини третьої статті 89 Конституції України, Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» та Регламенту Верховної Ради України.

Створення Комісії стало відповіддю Верховної Ради України на системний характер злочинів, що вчиняються Російською Федерацією проти представників медіасфери в умовах триваючої повномасштабної збройної агресії проти України.

Злочини проти журналістів та інших працівників суб'єктів у сфері медіа мають особливий характер, оскільки посягають не лише на життя, здоров'я та свободу конкретних осіб, але й безпосередньо підривають свободу слова, право громадян на доступ до достовірної інформації, стійкість демократичних інституцій, функціонування незалежних медіа та інформаційну безпеку держави.

Комісія виходила з того, що Російська Федерація здійснює не лише фізичне насильство проти журналістів, а й системну інформаційну агресію, що охоплює:

- вбивства журналістів;
- умисне заподіяння тілесних ушкоджень;
- викрадення;
- незаконне позбавлення волі;
- катування;
- насильницькі зникнення;
- руйнування редакцій;

- атаки на телевізійну та радіомовну інфраструктуру;
- інформаційний терор;
- переслідування українських та іноземних журналістів;
- цифрові кампанії тиску;
- дезінформаційні та психологічні операції.

Відповідно до статті 79 Додаткового протоколу I до Женевських конвенцій журналісти, які виконують небезпечні професійні завдання в районах збройного конфлікту, користуються захистом як цивільні особи.

Резолюція Ради Безпеки ООН № 1738 (2006) прямо засуджує умисні напади на журналістів під час збройних конфліктів.

Незважаючи на це, практика Російської Федерації демонструє системне ігнорування міжнародного гуманітарного права.

Комісія вважає, що злочини проти журналістів є частиною ширшої стратегії ведення війни проти України, спрямованої на знищення незалежного документування воєнних злочинів, ізоляцію свідків міжнародних злочинів, придушення свободи слова та підрив інформаційної стійкості української держави.

II. ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ТА ЗАВДАННЯ КОМІСІЇ

Відповідно до Постанови Верховної Ради України № 4706-IX основними завданнями Тимчасової слідчої комісії визначено:

1) проведення перевірки відомостей щодо фактів:

- умисних вбивств;
- заподіяння тілесних ушкоджень;
- викрадень;
- катувань;
- незаконного позбавлення волі;
- інших злочинів,

вчинених збройними формуваннями Російської Федерації проти журналістів та інших працівників суб'єктів у сфері медіа.

2) здійснення взаємодії з:

- органами державної влади;
- іншими державними органами;
- органами місцевого самоврядування;
- неурядовими організаціями;

щодо виявлення, документування, аналізу та реагування на такі злочини.

Строк діяльності Комісії визначено один рік.

Відповідно до пункту 8 Постанови Верховної Ради України звіт про виконану роботу має бути заслуханий не пізніше шестимісячного строку з дня утворення Комісії.

III. СКЛАД КОМІСІЇ

Станом на 20 травня 2026 року до складу Тимчасової слідчої комісії входило 13 народних депутатів України.

Голова Комісії:
Кравчук Євгенія Михайлівна

Заступник голови:
Юрчишин Ярослав Романович

Секретар:
Княжицький Микола Леонідович

Члени Комісії:

- **Бакунець Павло Андрійович**
- **Василевська-Смаглюк Ольга Михайлівна**
- **Гузь Ігор Володимирович**
- **Іонушас Сергій Костянтинович**
- **Папієв Михайло Миколайович**
- **Потураєв Микита Русланович**
- **Слинько Дмитро Михайлович**
- **Соболев Сергій Владиславович**
- **Циба Тетяна Вікторівна**
- **Яременко Богдан Васильович**

Склад Комісії забезпечив міжфракційне парламентське представництво, що створило належні умови для здійснення парламентського контролю.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КОМІСІЇ

Упродовж звітнього періоду Комісія здійснювала діяльність у форматі:

- відкритих засідань;
- закритих засідань;
- спільних міжкомітетських заходів;
- міжнародних робочих зустрічей;
- міжвідомчої координації;
- консультацій з експертним середовищем;
- взаємодії з міжнародними правозахисними структурами.

Комісія з перших тижнів роботи обрала підхід, за якого її діяльність не обмежується вузьким формальним парламентським розглядом окремих кейсів, а охоплює:

- системне документування злочинів;
- аналіз тенденцій;
- міжнародну адвокацію;
- напрацювання політичних та інституційних рішень;
- координацію із громадянським суспільством;
- аналіз загроз для медіапростору.

V. ПРОВЕДЕНІ ЗАСІДАННЯ ТИМЧАСОВОЇ СЛІДЧОЇ КОМІСІЇ ТА ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ

Упродовж першого шестимісячного періоду діяльності Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України з питань розслідування злочинів, вчинених збройними формуваннями Російської Федерації проти журналістів та інших працівників суб'єктів у сфері медіа здійснила системну парламентську діяльність, спрямовану не лише на фіксацію окремих злочинних епізодів, але й на формування комплексного інституційного підходу до документування, аналізу, міжнародної адвокації та вироблення політичних і правових рішень щодо захисту журналістів.

Робота Комісії реалізовувалася у форматі:

- установчих та організаційних засідань;
- відкритих тематичних засідань;
- закритих міжвідомчих координаційних засідань;
- спільних засідань із парламентськими комітетами;
- виїзних засідань;
- засідань із залученням міжнародних партнерів;
- свідчень постраждалих журналістів та представників медіа;
- роботи Експертної ради.

Підхід Комісії полягав у тому, щоб розглядати злочини проти журналістів не ізольовано, а як частину ширшої політики Російської Федерації, спрямованої на придушення свободи слова, руйнування незалежного медійного середовища та підрив інформаційної стійкості України.

Засідання №1

04 грудня 2025 року

Установче засідання Тимчасової слідчої комісії

Перше засідання Тимчасової слідчої комісії відбулося в день її офіційного утворення Верховною Радою України відповідно до Постанови №4706-ІХ.

Установче засідання мало визначальне значення для формування інституційної моделі діяльності Комісії та заклало основу для її подальшої системної роботи.

На цьому етапі Комісія виходила з того, що предмет її діяльності має принципово ширший характер, ніж розгляд окремих кримінальних кейсів.

Було відзначено, що йдеться про необхідність парламентського реагування на системне явище, яке включає:

- вбивства журналістів;
- поранення;
- незаконне позбавлення волі;
- катування;
- насильницькі зникнення;
- переслідування журналістів на тимчасово окупованих територіях;
- руйнування редакцій;
- атаки на медійну інфраструктуру;
- тиск на регіональні медіа;
- придушення свободи слова.

Під час засідання члени Комісії погодили, що діяльність ТСК має поєднувати кілька паралельних напрямів:

1. Парламентський контроль

з метою аналізу стану розслідування злочинів та взаємодії з правоохоронними органами.

2. Документування

злочинів проти журналістів, зокрема шляхом залучення профільних організацій.

3. Міжнародна адвокація

для привернення уваги міжнародних інституцій до системного характеру злочинів РФ.

4. Аналітичний напрям

для виявлення патернів, тенденцій та системності російської політики.

5. Законодавчий напрям

для напрацювання рекомендацій та потенційних рішень.

Окремо було погоджено, що Комісія працюватиме максимально відкрито, окрім випадків, коли характер інформації вимагатиме закритого режиму.

На установчому етапі також було закладено концепцію створення окремого експертного середовища при Комісії.

Ключове значення засідання

Перше засідання фактично визначило філософію діяльності ТСК: злочини проти журналістів розглядаються як елемент ширшої державної політики Російської Федерації.

Засідання №2

16 грудня 2025 року

Визначення першочергових напрямів діяльності Комісії

Друге засідання Комісії мало робочий внутрішньо-координаційний характер і було присвячене визначенню конкретних пріоритетів діяльності ТСК на перший етап роботи.

На початку засідання Голова Комісії поінформувала членів ТСК про результати попередніх консультацій із міжнародними партнерами та зацікавленість міжнародних медійних і правозахисних структур у взаємодії з парламентською Комісією.

Зокрема було зазначено про готовність організації Reporters Without Borders долучитися до експертного супроводу роботи Комісії.

Окремо прозвучала важлива інформація про те, що міжнародними партнерами вже підготовлено низку матеріалів щодо злочинів проти журналістів для міжнародно-правового реагування, включно з матеріалами до Міжнародного кримінального суду.

Це підкреслило, що діяльність ТСК має не лише національний, а й міжнародний вимір.

Визначені пріоритети

У ході обговорення було сформовано перелік першочергових напрямів:

Розслідування злочинів на тимчасово окупованих територіях

Окремо наголошувалося на складності доступу до доказової бази, свідків та місць вчинення злочинів.

Незаконно утримувані журналісти

Було визначено, що одним із центральних напрямів має стати питання цивільних журналістів, незаконно позбавлених волі Російською Федерацією.

Регіональні медіа

Члени Комісії окремо відзначили критичний стан локальних редакцій, особливо на прифронтових та окупованих територіях.

Міжнародно-правова відповідальність

Було підкреслено необхідність тісної взаємодії з міжнародними механізмами.

Злочини проти іноземних журналістів

Комісія погодила, що окремого аналізу потребують випадки атак на міжнародних кореспондентів.

Інфраструктурний вимір

Було визначено, що діяльність ТСК охоплюватиме не лише фізичні злочини проти журналістів, а й руйнування медіаінфраструктури.

Експертна рада

Ключовим рішенням другого засідання стало оголошення відкритого відбору до складу Експертної ради при Комісії.

Це рішення стало інституційною основою для подальшої системної співпраці з медійним та правозахисним середовищем.

Значення засідання

Саме друге засідання перевело Комісію з організаційної площини у фазу предметної діяльності.

Засідання №3

15 січня 2026 року

Формування Експертної ради та перше системне заслуховування профільних організацій

Третє засідання стало першим масштабним змістовним засіданням ТСК, присвяченим системному аналізу злочинів РФ проти журналістів.

Було затверджено персональний склад Експертної ради при ТСК.

До участі були залучені провідні українські та міжнародні експертні структури.

Інститут масової інформації

Оксана Романюк та Катерина Дячук представили масштабний аналіз злочинів РФ проти журналістів.

Окремо було акцентовано:

- системність атак;
- масштаб злочинів;
- небезпечну еволюцію безпекових ризиків;
- дроніву загрозу;
- руйнування медіа.

Комісія отримала важливу статистичну основу для подальшої роботи.

Медійна ініціатива за права людини

Тетяна Катриченко представила інформацію щодо:

- переслідування цивільних;
- незаконного позбавлення волі;
- катувань;
- окупаційного тиску.

Було наголошено, що журналісти на окупованих територіях є особливо вразливою категорією.

НСЖУ

Сергій Томіленко представив блок щодо регіональних медіа.

Ключові питання:

- руйнування локальних редакцій;
- кадрові втрати;
- окупаційний тиск;
- переслідування журналістів;
- економічне виснаження медіа.

RSF

Міжнародні експерти RSF представили міжнародно-правовий вимір теми.

Було акцентовано:

- міжнародне право;

- міжнародні механізми відповідальності;
- глобальну адвокацію.

Ключовий висновок

Після третього засідання ТСК отримала повноцінну фактологічну базу для системної діяльності.

Засідання №4

11 лютого 2026 року

***Виїзне спільне засідання Тимчасової слідчої комісії та Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики
АТ «НСТУ» («Суспільне»)***

Четверте засідання Тимчасової слідчої комісії стало першим масштабним виїзним засіданням Комісії та було проведене у форматі спільної роботи із Комітетом Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики на базі Національної суспільної телерадіокомпанії України.

Сам формат проведення цього засідання мав принципове значення.

Комісія свідомо перенесла свою роботу з парламентського приміщення до ключової державної медійної інституції для того, щоб безпосередньо проаналізувати вплив війни на українську медіасистему, її стійкість, вразливість та інституційні виклики.

На відміну від попередніх засідань, які були зосереджені переважно на злочинах проти конкретних журналістів, це засідання суттєво розширило аналітичний горизонт роботи ТСК.

Було фактично сформовано новий підхід:

злочини РФ проти журналістів необхідно аналізувати разом із системним руйнуванням інформаційної інфраструктури України.

Основні тематичні блоки засідання

У центрі уваги були:

- руйнування медійної інфраструктури;
- функціонування Суспільного мовника в умовах війни;
- безпека журналістів;
- становище регіональних медіа;
- виклики інформаційної стійкості;
- євроінтеграційні законодавчі зміни;
- медіаринок під час війни;
- роль держави у забезпеченні стійкості інформаційного простору.

Суспільне мовлення як індикатор масштабу руйнувань

Представники АТ «НСТУ» представили дані, які продемонстрували масштаб руйнувань, завданих російською агресією.

Зокрема було повідомлено:

- пошкоджено 24 об'єкти нерухомості Суспільного мовника;
- орієнтовні витрати на відновлення у 2022–2024 роках становили близько 24 млн грн;
- до правоохоронних органів передано понад 4300 матеріалів щодо воєнних злочинів.

Ці цифри стали важливим доказом того, що Російська Федерація атакує не лише журналістів як фізичних осіб, а й інформаційну систему держави.

Євроінтеграційний вимір

Під час засідання окремо порушувалися питання адаптації українського законодавства до європейських стандартів.

Зокрема йшлося про:

- European Media Freedom Act (EMFA);
- Digital Services Act (DSA);
- модернізацію законодавства про медіа.

Було відзначено, що в умовах війни імплементація європейських норм повинна враховувати специфіку безпекового середовища.

Ключовий політичний висновок

За результатами засідання Комісія сформувала принципову позицію: знищення медіаінфраструктури є елементом інформаційної війни Російської Федерації.

Мова йде не про побічні втрати.

Мета таких дій:

- дестабілізація інформаційного середовища;
- позбавлення громад доступу до перевіреної інформації;
- руйнування мовної інфраструктури;
- ослаблення довіри до інституцій.

Значення засідання

Саме це засідання суттєво розширило предметний фокус роботи ТСК і створило підґрунтя для подальшого включення інформаційно-політичного виміру до аналітики Комісії.

Засідання №5

26 березня 2026 року

Закрите міжвідомче засідання щодо кримінальних проваджень, цивільного попену, міжнародної правової відповідальності та системності злочинів РФ

П'яте засідання стало одним із ключових у роботі Комісії.

На відміну від попередніх відкритих засідань, цього разу було ухвалено рішення провести роботу у закритому форматі через чутливість інформації, пов'язаної із кримінальними провадженнями, незаконним утриманням цивільних журналістів, міжнародною правовою взаємодією та питаннями національної безпеки.

На початку засідання голова Комісії Євгенія Кравчук окреслила стратегічну мету діяльності ТСК.

Було наголошено, що Комісія не прагне лише зафіксувати окремі злочини.

Завдання полягає у виявленні:

- системності;
- умисності;
- патернів;
- політичної природи злочинів РФ.

Окремо було прямо поставлено питання до державних органів:

чи є підстави вважати, що переслідування журналістів є елементом цілеспрямованої політики Російської Федерації?

Блок Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Одним із центральних виступів стало заслуховування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Дмитра Лубінця.

Його позиція була надзвичайно важливою для подальших висновків Комісії.

Системність переслідувань

Омбудсман прямо підтвердив:

так, це системна політика Російської Федерації.

Було зазначено, що переслідування стосується не лише професійних журналістів у вузькому значенні.

Під загрозою перебувають усі цивільні особи, які:

- збирають інформацію;
- фіксують злочини;
- документують порушення;
- передають дані назовні.

Така практика фіксується:

- в Криму;
- на тимчасово окупованих територіях Донецької області;
- Луганської області;
- Запорізької області;
- Херсонської області.

Полонені журналісти

Було офіційно повідомлено:

станом на дату засідання відомо про 26 незаконно утримуваних журналістів та працівників медіа.

При цьому:

- офіційні звернення були щодо 20 осіб;
- частина утримується ще з 2014 року.

Провал міжнародного гуманітарного доступу

Окремо було заслухано інформацію про діяльність Міжнародного Комітету Червоного Хреста.

Найбільш тривожний факт:

МКЧХ офіційно підтвердив лише одну особу з 26.

Це стало одним із найбільш критичних висновків засідання.

Фактично йдеться про майже повну ізоляцію незаконно утримуваних журналістів від міжнародного гуманітарного моніторингу.

Повернення журналістів

Було повідомлено про повернення:

- Дмитра Хилюка;
- Марка Каліуша;
- Владислава Єсипенка.

Однак загальна динаміка повернень була оцінена як вкрай недостатня.

Правоохоронний блок

Під час засідання було заслухано представників:

- Національної поліції;
- Офісу Генерального прокурора;
- міжнародно-правового напрямку;
- процесуального блоку.

Основні питання:

- кримінальні провадження;
- збір доказів;
- in absentia;
- міжнародна правова допомога;
- злочини проти іноземних журналістів;
- співпраця з міжнародними механізмами.

Основні проблеми

Комісія зафіксувала:

1. ТОТ

неможливість повноцінного доступу до місць злочинів.

2. Свідки

ризика для свідків.

3. Докази

складність верифікації.

4. Міжнародна юрисдикція

процесуальні складнощі.

Стратегічний результат

Саме після цього засідання ТСК остаточно сформувала підхід до підготовки: Білої книги злочинів РФ проти журналістів.

Засідання №6

08 квітня 2026 року

«Регіональні медіа під час війни: знищення, тиск та інформаційний спротив»

Шосте засідання Тимчасової слідчої комісії стало одним із найбільш змістовних тематичних засідань звітного періоду та було повністю присвячене становищу регіональних медіа в умовах триваючої російської агресії.

Це засідання мало принципове значення, оскільки вперше в центрі уваги ТСК опинилися не лише загальні статистичні показники, а конкретний досвід журналістів, редакторів та медійників, які безпосередньо пережили окупацію, викрадення, переслідування, руйнування редакцій та втрату інфраструктури.

Комісія виходила з того, що саме регіональні медіа стали однією з найбільш вразливих частин українського інформаційного середовища.

Російська агресія завдала по них комплексного удару:

- фізичного;
- інституційного;
- економічного;
- психологічного;
- інформаційного.

Вступний аналітичний блок

Засідання відкрили:

- Голова ТСК Євгенія Кравчук;
- Голова НСЖУ Сергій Томіленко;
- директорка Інституту масової інформації Оксана Романюк.

На початку роботи було наголошено, що злочини РФ проти регіональних медіа мають не епізодичний, а системний характер.

Окремо було акцентовано, що регіональні редакції:

- часто першими документують воєнні злочини;
- працюють у безпосередній близькості до бойових дій;
- забезпечують населення життєво важливою інформацією;
- залишаються критичним елементом інформаційної стійкості громад.

Було відзначено, що руйнування локальних редакцій створює ризик формування інформаційного вакууму, який Російська Федерація прагне заповнювати власною пропагандою.

Свідчення журналістів щодо окупації та переслідувань

Олег Батурін

Одним із найбільш сильних блоків стали свідчення Олега Батуріна щодо досвіду журналістської роботи в умовах окупації Херсонщини.

Було детально висвітлено:

- викрадення журналістів;
- незаконне утримання;
- фізичний тиск;
- допити;
- залякування;
- спроби примусу до співпраці;
- знищення незалежного інформаційного середовища.

Йшлося не лише про індивідуальні злочини, а про цілеспрямовану політику окупаційної адміністрації щодо повного витіснення незалежних джерел інформації.

Анжела Максименко

Було заслухано свідчення про роботу журналістів в окупованому Херсоні, включно з досвідом незаконного ув'язнення.

Ці матеріали стали важливими для розуміння механізмів репресій.

Костянтин Григоренко

Окремий блок був присвячений Ізюму та роботі журналістів після деокупації.

Було показано:

- руйнування локального медійного середовища;
- труднощі відновлення;
- кадрові втрати;
- технічні проблеми;
- психологічний тиск.

Знищення та захоплення редакцій

Маріуполь

Один із найбільш сильних тематичних блоків стосувався Маріуполя.

Було заслухано свідчення щодо:

- повного знищення редакцій;
- захоплення медійних приміщень;
- втрати обладнання;
- привласнення брендів окупаційними структурами.

Ці кейси стали наочним прикладом того, що метою РФ є не лише фізичне знищення медіа, а й заміщення українського інформаційного середовища окупаційною пропагандою.

Ключові висновки Комісії

За результатами засідання Комісія дійшла висновку:

1. РФ системно нищить регіональні медіа

Це включає:

- викрадення;
- переслідування;
- тиск;
- захоплення редакцій;
- економічне виснаження;
- інформаційне витіснення.

2. Регіональні медіа є критично важливим елементом стійкості

Комісія констатувала, що локальні медіа виконують суспільно значущі функції, які в умовах війни виходять далеко за межі класичної журналістики.

3. Потрібна окрема політика підтримки

Було зафіксовано необхідність державних та міжнародних механізмів підтримки регіональних редакцій.

Засідання №7

28 квітня 2026 року

Свідчення, міжнародна експертиза, документування злочинів та підготовка Білої книги

Сьоме засідання стало одним із найбільш стратегічно важливих для подальшої діяльності ТСК.

На цьому етапі Комісія перейшла від накопичення фактологічної бази до побудови системного аналітичного продукту.

Центральною темою стала підготовка Білої книги злочинів РФ проти журналістів і медіа.

Юридичний тиск як інструмент репресій

Оксана Романюк

Було представлено аналіз незаконних заочних вироків, переслідування журналістів та використання Росією квазіправових механізмів.

Комісія зафіксувала, що юридичне переслідування стало ще одним інструментом війни.

Ірина Земляна

Окремо заслухано свідчення Ірини Земляної щодо її заочного засудження Російською Федерацією до 13 років позбавлення волі.

Цей кейс був використаний як показовий приклад того, як РФ використовує псевдосудові механізми як інструмент залякування.

Дронова загроза

Ліна Куш

Одним із ключових блоків стало питання дронівих атак.

Було детально обговорено:

- умисні атаки дронами;
- FPV-загрозу;
- зміну стандартів безпеки;
- використання детекторів дронів.

ТОТ

Було заслухано інформацію про ситуацію на окупованих територіях Запорізької області.

Окремо аналізувались:

- арешти за Telegram-активність;
- переслідування за цифрову активність;
- придушення інформаційної свободи.

Міжнародний блок

Участь міжнародних партнерів:

- International Press Institute;
- Reporters Without Borders.

Було обговорено:

- міжнародне правосуддя;
- документування;
- міжнародну адвокацію;
- механізми кваліфікації злочинів.

Антидроновий напрям

Під час обговорення членами Комісії було окремо порушено питання практичного посилення захисту журналістів.

Прозвучали пропозиції щодо:

- консультацій із Міноборони;
- технічних рішень;
- систем захисту від БпЛА;
- посилення безпеки фронтових журналістів.

Ключовий результат

Сьоме засідання фактично сформувало аналітичну рамку майбутньої Білої книги.

Засідання №8

01 травня 2026 року

Виїзне засідання Тимчасової слідчої комісії у місті Дніпро

«Прифронтові медіа, безпека журналістів та документування злочинів Російської Федерації»

Восьме засідання Тимчасової слідчої комісії стало логічним продовженням попередньої роботи щодо аналізу становища регіональних медіа, однак мало якісно інший характер.

На відміну від попередніх засідань, де Комісія працювала переважно в аналітичному або парламентському форматі, цього разу акцент було зроблено на безпосередньому зборі свідчень на місці, ознайомленні з наслідками російських атак проти медійної інфраструктури та вивченні практичних безпекових викликів, із якими щоденно стикаються журналісти прифронтових регіонів.

Проведення виїзного засідання саме у Дніпрі мало стратегічне обґрунтування.

Дніпро є одним із ключових центрів медійної активності для прифронтового сходу України та водночас містом, яке системно зазнає російських атак, у тому числі ракетних і дрових ударів.

Окрім того, саме через Дніпро проходить значна частина комунікації, евакуації, інформаційного реагування та документування подій із прифронтових територій.

У цьому контексті Комісія виходила з того, що оцінка реального стану регіонального інформаційного середовища потребує не лише парламентських слухань, а й безпосередньої польової роботи.

Основні цілі засідання

Основними цілями виїзного засідання були:

- безпосереднє заслуховування журналістів, які працюють у прифронтових регіонах;
- аналіз безпекового середовища;
- оцінка наслідків російських атак на редакції;
- документування свідчень;
- оцінка функціонування регіональних медіа в умовах постійної загрози;
- аналіз впливу FPV-дронів на журналістську діяльність;
- підготовка рекомендацій щодо підвищення безпеки.

Контекст засідання

На момент проведення засідання Комісія вже мала суттєвий масив інформації про:

- вбивства журналістів;
- переслідування;
- незаконне позбавлення волі;
- руйнування редакцій;
- захоплення медійної інфраструктури;
- цифровий тиск.

Однак саме виїзне засідання дозволило перейти від статистики до практичного аналізу.

Комісія виходила з того, що журналісти, які працюють поблизу лінії бойового зіткнення, функціонують у принципово новому середовищі, яке суттєво відрізняється від початкового періоду повномасштабної війни.

Безпечове середовище: трансформація характеру загроз

Одним із ключових висновків засідання стало розуміння того, що характер загроз для журналістів суттєво змінився.

У 2022 році основними ризиками були:

- артилерійські обстріли;
- авіаудари;
- ракетні удари;
- мінна небезпека;
- бойові зіткнення.

Станом на 2025–2026 роки одним із найбільш небезпечних факторів стали:

- FPV-дрони;
- ударні БПЛА;
- засоби дистанційного візуального виявлення та ураження.

Журналісти прямо вказували, що традиційні протоколи безпеки більше не забезпечують достатнього рівня захисту.

PRESS-маркування

Особливу увагу Комісія приділила питанню міжнародного маркування PRESS.

Було констатовано, що якщо раніше таке маркування мало ідентифікувати цивільний статус журналіста та потенційно знижувати ризик ураження, то в сучасних умовах ситуація принципово змінилася.

Зі свідчень учасників засідання випливало, що російські сили можуть використовувати візуальну ідентифікацію журналістів як інструмент цілевказання.

Це створює новий тип ризику, який вимагає перегляду міжнародних стандартів безпеки журналістів.

Питання антидронowego захисту

Одним із найбільш практичних блоків засідання стало обговорення технічних засобів захисту журналістів.

Було порушено питання:

- використання детекторів дронів;
- раннього виявлення БПЛА;
- безпечних маршрутів пересування;
- змін у протоколах роботи польових команд;
- необхідності додаткового навчання.

Комісія відзначила, що технічні засоби раннього попередження вже стають не опціональним елементом, а фактично базовим компонентом безпеки журналіста.

Також було піднято питання необхідності фахового міжвідомчого вивчення можливості використання додаткових засобів захисту відповідно до законодавства України.

Роль регіональних медіа

Під час виїзного засідання було окремо зафіксовано, що регіональні редакції у прифронтових областях виконують функції, які суттєво виходять за межі класичної журналістики.

Фактично вони забезпечують:

- кризове інформування населення;
- швидке донесення інформації про небезпеку;
- координацію громад;
- поширення гуманітарної інформації;
- документування наслідків атак;
- фіксацію воєнних злочинів.

Комісія дійшла висновку, що такі редакції є елементом інформаційної стійкості держави.

Економічна вразливість

Окремо обговорювалися економічні виклики:

- скорочення доходів;
- втрата рекламного ринку;
- руйнування технічної бази;
- кадрове виснаження;
- проблеми релокації;

- дефіцит обладнання.

Комісія констатувала, що навіть за відсутності фізичного знищення редакції можуть втрачати спроможність до роботи.

Документування злочинів

Важливим висновком стало усвідомлення ролі журналістів як первинних фіксаторів воєнних злочинів.

Журналісти часто першими:

- прибувають на місце удару;
- фіксують руйнування;
- записують свідчення;
- створюють первинний доказовий масив.

У зв'язку з цим Комісія наголосила на важливості кращої координації між:

- журналістами;
- правоохоронцями;
- правозахисними організаціями;
- міжнародними структурами.

Стратегічний висновок

За результатами виїзного засідання Комісія дійшла принципового висновку: регіональні медіа, особливо у прифронтових регіонах, є не лише суб'єктами свободи слова, але й частиною критичної інформаційної стійкості держави.

Значення засідання для подальшої роботи Комісії

Отримані матеріали були визначені як критично важливі для:

- підготовки Білої книги;
- міжнародної адвокації;
- розробки рекомендацій щодо захисту журналістів;
- підготовки пропозицій щодо безпекових стандартів;
- формування підходу до державної підтримки регіональних медіа.

Засідання №9

26 травня 2026 року

Відкрите засідання Тимчасової слідчої комісії «Вона казала правду. Історія закатованої української журналістки Вікторії Рощиної»

Дев'яте засідання Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України було присвячене розгляду обставин незаконного затримання, утримання, катувань та загибелі української журналістки Вікторії Рощиної. На відміну від попередніх засідань Комісії, під час яких розглядалися загальні тенденції злочинів проти журналістів, питання функціонування регіональних медіа та безпекові виклики для представників медіасфери,

це засідання було сфокусоване на окремому конкретному кейсі як прикладі системного переслідування журналістів Російською Федерацією.

Такий підхід мав принципове значення. Комісія виходила з того, що справа Вікторії Роциної є не лише окремим трагічним випадком загибелі журналістки в російському полоні, а концентрованим прикладом системної репресивної практики Російської Федерації щодо українських журналістів, цивільних осіб, документаторів воєнних злочинів та всіх, хто намагається фіксувати реальну ситуацію на тимчасово окупованих територіях.

Засідання мало не лише меморіальний або публічний характер. Його основною метою був парламентський аналіз механізмів переслідування журналістів Російською Федерацією через конкретну справу, а також отримання актуальної інформації від правоохоронних органів, міжнародних партнерів та професійної журналістської спільноти.

Основні цілі засідання

Ключовими завданнями дев'ятого засідання були:

- парламентський розгляд обставин незаконного затримання, утримання, катувань та загибелі журналістки Вікторії Роциної;
- заслуховування правоохоронних органів щодо ходу розслідування;
- аналіз механізмів незаконного утримання цивільних журналістів Російською Федерацією;
- вивчення системних практик переслідування українських журналістів на тимчасово окупованих територіях;
- оцінка ефективності міжвідомчої взаємодії щодо документування таких злочинів;
- привернення додаткової міжнародної уваги до злочинів проти українських журналістів;
- фіксація свідчень журналістської спільноти та правозахисників;
- вироблення рекомендацій для подальшої роботи Комісії.

Контекст засідання

На момент проведення засідання Комісія вже опрацювала значний масив інформації щодо злочинів Російської Федерації проти журналістів та медіа.

Попередні засідання дозволили сформуванню кількох системних категорій загроз:

- фізичне вбивство журналістів;
- поранення;
- незаконне позбавлення волі;
- руйнування редакцій;
- атаки на медійну інфраструктуру;
- інформаційна окупація;
- цифровий тиск;
- псевдосудове переслідування.

Однак справа Вікторії Роциної стала особливо показовою, оскільки поєднала одразу декілька найбільш жорстких інструментів російської репресивної системи:

- переслідування журналіста саме за професійну діяльність;
- незаконне викрадення;
- приховування місця утримання;
- ізоляцію від зовнішнього світу;
- відсутність зв'язку з родиною;
- відсутність належного міжнародного доступу;
- катування;
- смерть у неволі.

Таким чином, Комісія розглядала цю справу не як індивідуальний злочин, а як один із найбільш наочних кейсів російської політики придушення правди.

Правоохоронний блок: парламентський контроль за розслідуванням

Одним із центральних елементів засідання стало заслуховування представників правоохоронних органів України.

У межах засідання Комісія заслухала представників Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора та Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими.

Такий формат був принциповим, оскільки Комісія прагнула забезпечити не лише публічну увагу до справи, але й реальний парламентський контроль за станом розслідування.

Під час засідання було детально розглянуто:

- хронологію зникнення Вікторії Рощиної;
- обставини її перебування на тимчасово окупованих територіях;
- наявну доказову базу;
- встановлені маршрути переміщення;
- інформацію про місце утримання;
- слідчі дії;
- міжнародний компонент.

Представники Національної поліції України під час засідання поінформували членів Тимчасової слідчої комісії про результати проведених слідчих дій у межах кримінального провадження щодо незаконного затримання, утримання та смерті української журналістки Вікторії Рощиної. Зокрема, було зазначено, що зібрані слідством матеріали, докази та встановлені обставини дають підстави для кваліфікації смерті Вікторії Рощиної за ознаками умисного вбивства, вчиненого під час її незаконного утримання. Представники слідства також наголосили, що досудове розслідування триває, здійснюється подальше документування всіх обставин злочину, встановлення повного кола причетних осіб, маршрутів переміщення журналістки, місць її утримання, а також збір належної доказової бази для забезпечення подальшого притягнення винних до відповідальності, у тому числі з урахуванням міжнародно-правового виміру цього злочину.

Окремо наголошувалося, що справа є особливо складною через обмеженість прямого доступу до місць утримання на території РФ.

Системність злочинів проти журналістів

Важливим результатом засідання стало підтвердження того, що справа Вікторії Рощиної не є винятком.

Під час обговорення правоохоронці та члени Комісії наголошували, що Російська Федерація використовує системну модель тиску на журналістів.

До цієї моделі належать:

- незаконні затримання;
- катування;
- психологічний тиск;
- інформаційна ізоляція;
- криміналізація журналістської діяльності;
- фабрикація обвинувачень;
- незаконне цивільне ув'язнення;
- використання каральних інституцій окупаційного режиму.

Комісія дійшла висновку, що йдеться не про окремі інциденти, а про цілеспрямовану політику придушення свободи слова.

Цивільні журналісти як окрема категорія ризику

Одним із найбільш складних блоків стало питання цивільних журналістів у російському полоні.

Комісія окремо аналізувала відмінність між:

- військовополоненими;
- незаконно утримуваними цивільними журналістами.

Було підкреслено, що цивільні журналісти фактично перебувають у значно складнішому правовому становищі.

Ключові проблеми:

- відсутність формалізованих процедур обміну;
- обмежені міжнародні механізми впливу;
- складність підтвердження місця перебування;

- високий ризик ізоляції;
- високий ризик катувань;
- обмежений доступ міжнародних місій.

Комісія зафіксувала необхідність посилення міжнародної адвокації саме щодо цивільних журналістів.

Свідчення журналістської спільноти

Окремий блок засідання був присвячений журналістській спільноті.

На відміну від формального правоохоронного блоку, цей сегмент дав людський, професійний і практичний вимір справі.

Журналісти наголошували, що справа Вікторії Роциної є болючим нагадуванням про масштаби ризиків, які несуть журналісти, що працюють із темами окупації, воєнних злочинів та російських репресій.

Обговорювалися:

- робота на окупованих територіях;
- ризики журналістських розслідувань;
- міжнародна солідарність;
- захист журналістів;
- безкарність Російської Федерації.

Було підкреслено, що переслідування журналістів має прямий chilling effect — ефект залякування всієї професійної спільноти.

Міжнародний вимір

Окреме місце в засіданні займав міжнародний контекст.

Комісія розглядала справу Вікторії Роциної як кейс, що має потенціал міжнародної правової кваліфікації.

У цьому контексті акцент робився на:

- міжнародному гуманітарному праві;

- захисті цивільних осіб;
- злочинах проти свободи слова;
- відповідальності держави-агресора;
- ролі міжнародних правозахисних механізмів;
- міжнародному документуванні.

Було наголошено, що історія Вікторії Рощиної має бути інтегрована у міжнародну адвокацію України.

Стратегічний висновок

За результатами засідання Комісія дійшла одного з ключових висновків у межах своєї роботи:

Російська Федерація використовує переслідування журналістів як свідомий інструмент інформаційної війни.

Мета таких дій:

- усунення свідків;
- залякування журналістів;
- придушення незалежного документування;
- ізоляція окупованих територій;
- контроль над інформаційним середовищем.

Справа Вікторії Рощиної стала символом цієї політики.

Значення засідання для подальшої роботи Комісії

Матеріали дев'ятого засідання були визначені як критично важливі для:

- проміжного звіту Комісії;
- міжнародної парламентської адвокації;
- роботи щодо незаконно утримуваних журналістів;
- рекомендацій щодо міжвідомчої координації;

- подальшого документування злочинів РФ.

Засідання № 10

01 червня 2026 року

Затвердження проміжного звіту за результатами діяльності за перший шестимісячний період

1 червня 2026 року відбулося десяте засідання Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування злочинів, вчинених збройними формуваннями Російської Федерації проти журналістів та інших працівників суб'єктів у сфері медіа.

Засідання проведено у форматі відеоконференції із використанням платформи Zoom.

У засіданні взяли участь голова Комісії - Кравчук Євгенія Михайлівна, заступник голови Комісії - Юрчишин Ярослав Романович, секретар Комісії - Княжицький Микола Леонідович, члени Комісії - Потураєв Микита Русланович, Слинко Дмитро Михайлович, Циба Тетяна Вікторівна, Яременко Богдан Васильович.

На початку засідання голова Комісії поінформувала членів Комісії про наявність кворуму та оголосила порядок денний, який передбачав розгляд одного питання — затвердження проміжного звіту Тимчасової слідчої комісії за результатами діяльності за перший шестимісячний період.

СЛУХАЛИ

Голову Тимчасової слідчої комісії Євгенію Кравчук щодо результатів роботи Комісії протягом першого шестимісячного періоду діяльності та підготовленого проміжного звіту.

Під час доповіді було зазначено, що за звітний період Комісією проведено низку відкритих та закритих засідань, заслухано представників правоохоронних органів, центральних органів виконавчої влади, міжнародних організацій, журналістської спільноти, правозахисних інституцій та експертного середовища.

У звіті систематизовано інформацію щодо злочинів, вчинених Російською Федерацією проти журналістів та інших працівників медіа, зокрема щодо вбивств, поранень, незаконного позбавлення волі, катувань, руйнування редакцій та об'єктів медійної інфраструктури, а також переслідування журналістів на тимчасово окупованих територіях України.

Окрему увагу у звіті приділено питанням незаконного утримання українських журналістів у місцях несвободи на території Російської Федерації та тимчасово окупованих територіях України, документуванню злочинів проти журналістів, а також міжнародній адвокації таких злочинів.

Доповідач наголосила, що особливе значення для роботи Комісії мали матеріали, отримані під час тематичних засідань щодо журналістів, які перебувають у російському полоні або незаконно утримуються Російською Федерацією, а також результати взаємодії з міжнародними партнерами під час заходів, присвячених притягненню Російської Федерації до відповідальності за злочини проти журналістів.

ВИСТУПИЛИ

Микита Потураєв

Зазначив важливість продовження системної роботи щодо міжнародного привернення уваги до проблеми українських журналістів, які незаконно утримуються Російською Федерацією. Наголосив на необхідності використання результатів діяльності Комісії під час міжнародних парламентських заходів та у взаємодії з профільними міжнародними організаціями.

Микола Княжицький

Звернув увагу на необхідність подальшого парламентського контролю за ходом розслідування злочинів проти журналістів та підтримав продовження діяльності Комісії у напрямку документування фактів переслідування журналістів на тимчасово окупованих територіях України.

Дмитро Слинько

Наголосив на важливості фіксації та узагальнення фактів руйнування медійної інфраструктури України внаслідок збройної агресії Російської Федерації та необхідності подальшої взаємодії з регіональними медіа.

Ярослав Юрчишин

Підкреслив, що матеріали Комісії засвідчують системний характер злочинів Російської Федерації проти журналістів та необхідність подальшого використання висновків Комісії під час формування державної політики у сфері свободи слова, захисту журналістів та протидії російській інформаційній агресії.

Окремо наголосив на необхідності використання висновків Комісії під час підготовки заходів до Дня журналіста та в подальшій роботі Верховної Ради України щодо документування наслідків повномасштабної збройної агресії Російської Федерації.

Тетяна Циба

Підтримала необхідність продовження роботи щодо захисту журналістів та подальшого парламентського супроводу питань, пов'язаних із незаконним утриманням цивільних журналістів.

Богдан Яременко

Звернув увагу на міжнародно-правовий вимір злочинів проти журналістів та необхідність подальшої співпраці з міжнародними правозахисними інституціями для забезпечення притягнення винних осіб до відповідальності.

ОБГОВОРЕННЯ

Під час обговорення члени Комісії окремо порушили питання:

- стану роботи щодо журналістів, які перебувають у російському полоні;
- результатів міжнародних заходів та дискусій, проведених у Гаазі з питань документування злочинів проти журналістів;
- реагування держави на сучасні гібридні загрози в інформаційній сфері;
- підготовки заяви Тимчасової слідчої комісії з нагоди Дня журналіста України;
- необхідності подальшого використання висновків Комісії під час формування державної політики щодо подолання наслідків повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України.

За результатами обговорення члени Комісії дійшли висновку, що підготовлений звіт комплексно відображає результати діяльності Комісії за перший шестимісячний період та містить необхідні висновки і рекомендації для подальшої роботи.

УХВАЛИЛИ

1. Затвердити проміжний звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України за результатами діяльності за перший шестимісячний період.
2. Подати затверджений звіт до Верховної Ради України в порядку, визначеному Законом України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» та Постановою Верховної Ради України від 4 грудня 2025 року № 4706-ІХ.
3. Доручити голові Комісії забезпечити підготовку та внесення проекту Постанови Верховної Ради України про звіт Тимчасової слідчої комісії.

Результати голосування

«За» — 7 голосів:

- Євгенія Кравчук;

- Ярослав Юрчишин;
- Микита Потураєв;
- Микола Княжицький;
- Дмитро Слинко;
- Тетяна Циба;
- Богдан Яременко;

«Проти» — 0.

«Утрималися» — 0.

Рішення прийнято одногосно.

Таким чином, десяте засідання стало підсумковим у межах першого шестимісячного періоду діяльності Комісії та забезпечило виконання вимог законодавства щодо підготовки і подання Верховній Раді України звіту про результати діяльності Тимчасової слідчої комісії.

VI. ВЗАЄМОДІЯ З УПОВНОВАЖЕНИМ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Одним із ключових напрямів роботи Комісії стала системна взаємодія з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Особлива увага приділялася:

- незаконному утриманню журналістів;
- гуманітарному статусу цивільних медійників;
- доступу міжнародних гуманітарних механізмів;
- документуванню катувань.

Комісія констатує, що Російська Федерація незаконно утримує щонайменше 26 українських журналістів та працівників медіа.

Частина з них перебуває у неволі понад десять років.

Було встановлено критичні проблеми:

- відсутність системного доступу МКЧХ;
- непідтвердження місць перебування;
- тривала ізоляція;
- фактична недоступність міжнародного моніторингу;
- системні ризики катувань.

Комісія виходить із того, що цивільні журналісти перебувають в особливо вразливому становищі, оскільки на відміну від військовополонених не мають ефективних міжнародних процедур захисту.

VII. НЕЗАКОННО УТРИМУВАНІ ЖУРНАЛІСТИ ТА ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Комісія окремо дослідила питання незаконного позбавлення волі, політично мотивованого переслідування та квазіправового тиску на журналістів.

Російська Федерація використовує:

- викрадення;
- незаконне затримання;
- насильницькі зникнення;
- тортури;
- ізоляцію;
- псевдосудові механізми;
- заочні кримінальні переслідування.

Зафіксовано щонайменше 35 випадків інструменталізації кримінального переслідування.

Такі механізми застосовуються як щодо українських журналістів, так і щодо іноземних кореспондентів.

Серед відомих прикладів:

- Ірина Земляна;
- Наталія Мосейчук;
- Яніна Соколова;
- Дмитро Гордон;
- Владислав Балінський.

А також іноземні журналісти:

- RAI
- CNN
- Deutsche Welle
- ABC News
- France 24

Комісія окремо відзначає ризики потенційного зловживання механізмами міжнародного розшуку.

VIII. КЕЙС ВІКТОРІЇ РОЩИНОЇ

Окремий предмет роботи Комісії — справа української журналістки Вікторії Роциної.

У вересні 2024 року журналістка померла в російському ув'язненні після тривалого незаконного утримання, катувань та виснаження.

Комісія вважає цей кейс одним із найбільш показових прикладів системної жорстокості Російської Федерації.

Цей випадок демонструє:

- практику насильницького зникнення;
- ізоляцію від міжнародного контролю;
- катування;
- приховування інформації;
- повну безкарність російської пенітенціарної системи.

Комісія вважає цей кейс важливим елементом міжнародної адвокації.

ІХ. СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ЩОДО ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ ТА МЕДІА

У звітному періоді Тимчасова слідча комісія у взаємодії з державними органами, правозахисними інституціями, міжнародними організаціями та професійними медійними структурами здійснила системне узагальнення даних щодо злочинів, вчинених Російською Федерацією проти журналістів та інших працівників суб'єктів у сфері медіа.

Комісія виходить із того, що різні інституції застосовують відмінні методології обліку, зокрема:

- правоохоронні органи — процесуальний підхід;
- медійні організації — моніторинговий підхід;
- міжнародні правозахисні структури — верифікаційний підхід.

У зв'язку з цим статистичні показники можуть відрізнятися.

Разом із тим усі наявні дані підтверджують системний та масштабний характер злочинів.

За консолідованими даними, від початку повномасштабного вторгнення Російська Федерація вчинила щонайменше 937 злочинів проти журналістів та медіа в Україні.

Серед них:

- умисні вбивства;
- поранення;
- незаконне позбавлення волі;
- катування;
- викрадення;

- насильницькі зникнення;
- руйнування редакцій;
- атаки на медіаінфраструктуру;
- кібератаки;
- інформаційний тиск;
- переслідування журналістів;
- квазіправове переслідування;
- цифрові кампанії тиску.

Людські втрати

Особливо критичною є статистика людських втрат.

За узагальненими даними:

щонайменше 131 працівник медіа загинув внаслідок російської агресії.

З них:

- 15 журналістів загинули безпосередньо під час виконання професійних обов'язків;
- 14 працівників медіа стали цивільними жертвами російських обстрілів;
- 102 медійники загинули у лавах Сил оборони України, захищаючи державу.

Комісія окремо наголошує, що для цілей міжнародного гуманітарного права особливе значення мають саме випадки атак на журналістів як цивільних осіб під час виконання професійних обов'язків.

Незаконне утримання

За узагальненими даними:

- щонайменше 26 українських журналістів незаконно утримуються Російською Федерацією;
- частина з них перебуває у полоні понад десять років.

Кримінальні провадження

За офіційною інформацією правоохоронних органів:

- 127 кримінальних проваджень
- 49 поранених журналістів
- 19 випадків незаконного позбавлення волі

X. НОВІ ЗАГРОЗИ: FPV-ДРОНОВИЙ ТЕРОР ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ

Одним із найбільш тривожних висновків Комісії є трансформація характеру безпекових загроз для журналістів.

Якщо у 2022–2023 роках основними ризиками були:

- артилерійські удари;
- ракетні атаки;
- бойові зіткнення;
- мінна небезпека,

то у 2024–2026 роках відбулася якісна зміна характеру загроз.

Російська Федерація почала системно застосовувати:

- FPV-дрони;
- ударні безпілотні літальні апарати;
- засоби дистанційного ураження;

проти журналістів, які працюють у прифронтових районах.

Комісія констатує, що дронова загроза поширилася на десятки кілометрів від лінії бойового зіткнення.

Це принципово змінило безпекове середовище для медійників.

Маркування PRESS більше не гарантує захист

Комісія з особливою тривогою відзначає, що міжнародне маркування **PRESS**, яке традиційно мало виконувати функцію ідентифікації цивільного статусу журналіста, більше не забезпечує належного рівня захисту.

За свідченнями журналістської спільноти, у ряді випадків таке маркування сприймається російськими силами як спосіб ідентифікації потенційної цілі.

Конкретні втрати

Лише у жовтні 2025 року внаслідок атак FPV-дронів під час виконання професійних обов'язків загинули:

- Антоні Лаллікан
- Альона Грамова (Губанова)
- Євген Кармазін

Ще двоє журналістів зазнали тяжких поранень.

Висновок Комісії

Комісія дійшла висновку, що існуючі стандарти безпеки журналістів потребують перегляду.

До базових нових безпекових стандартів має належати:

- використання детекторів дронів;
- нові алгоритми пересування;
- адаптація захисних протоколів;
- додаткове навчання.

XI. РУЙНУВАННЯ МЕДІАІНФРАСТРУКТУРИ ТА АТАКИ НА РЕДАКЦІЇ

Комісія встановила, що Російська Федерація системно здійснює атаки не лише проти окремих журналістів, але й проти української медійної інфраструктури.

Наслідки:

- припинення мовлення;
- втрата технічної бази;
- релокація редакцій;
- інформаційна ізоляція окремих територій;
- зменшення доступу населення до перевіреної інформації.

Закриття медіа

За узагальненими даними:

337 українських медіа були змушені закритися або призупинити діяльність через:

- тимчасову окупацію;
- фінансові труднощі;
- руйнування;
- інтенсивні бойові дії.

Атаки на редакції

Росія щонайменше:

72 рази атакувала офіси українських медіа.

Пошкоджено:

64 медіа у 12 регіонах України.

Найбільше:

- Київ та Київська область — 13
- Запорізька область — 10
- Сумська область — 9
- Донецька область — 8
- Дніпропетровська область — 8

У Херсонській та Луганській областях зафіксовано численні випадки повного знищення редакцій.

За типами медіа

Найбільше постраждали:

- онлайн-видання — 24
- друковані медіа — 21

- телебачення — 21
- радіо — 4

XII. ІНФОРМАЦІЙНА АГРЕСІЯ ТА ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ

Комісія дійшла висновку, що злочини проти журналістів є лише одним із компонентів ширшої інформаційної агресії Російської Федерації.

Ця агресія включає:

- фізичне усунення журналістів;
- придушення свободи слова;
- руйнування редакцій;
- захоплення медіапростору на ТОТ;
- дезінформацію;
- психологічні операції;
- цифрові кампанії тиску;
- мову ненависті;
- онлайн-переслідування.

Окремо Комісією опрацьовано матеріали щодо цілеспрямованих онлайн-атак проти українських журналісток.

Такі кампанії використовуються як елемент психологічного тиску та інформаційної війни.

XIII. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТИМЧАСОВОЇ СЛІДЧОЇ КОМІСІЇ ТА ПАРЛАМЕНТСЬКА ДИПЛОМАТІЯ

З огляду на характер предмета діяльності Тимчасової слідчої комісії, міжнародна адвокація стала одним із ключових напрямів її роботи у звітному періоді.

Комісія виходила з того, що злочини Російської Федерації проти журналістів не можуть розглядатися виключно як внутрішнє питання кримінального переслідування.

Йдеться про:

- грубі порушення міжнародного гуманітарного права;
- системні порушення свободи слова;
- порушення міжнародного права прав людини;
- злочини проти цивільного населення;
- посягання на право суспільства отримувати незалежну інформацію.

У зв'язку з цим Комісія активно використовувала механізми парламентської дипломатії, міжнародного міжпарламентського діалогу та взаємодії з глобальними медійними й правозахисними структурами.

1. Зустріч з *International Press Institute (IPI)*

18 лютого 2026 року, м. Відень

У межах міжнародної діяльності напередодні зимової сесії Парламентської асамблеї ОБСЄ Голова Комісії Євгенія Кравчук та член Комісії Микита Потураєв провели офіційну зустріч із керівництвом International Press Institute (IPI).

Учасники зустрічі:

- Scott Griffen, Executive Director
- Amy Brouillette, Director of Advocacy

Під час переговорів сторони обговорили:

- злочини Російської Федерації проти журналістів;
- міжнародну адвокацію;
- підготовку тематичних аналітичних матеріалів;
- підтримку свободи преси в Україні;
- документування атак на українську медіасферу.

Окрему увагу було приділено руйнуванню інформаційної інфраструктури України.

Комісія наголосила, що системне нищення редакцій, телевеж, мовної інфраструктури та локальних медіа має бути предметом міжнародної правової оцінки.

За результатами зустрічі досягнуто домовленостей про подальшу координацію.

2. Робоча зустріч із *Reporters Without Borders (RSF)*

18 лютого 2026 року, м. Київ

Того ж дня у Києві члени Комісії:

- Ярослав Юрчишин
- Дмитро Слинко
- Тетяна Циба

провели офіційну зустріч із представниками міжнародної правозахисної організації Reporters Without Borders (RSF).

Зустріч відбулася у межах моніторингового візиту делегації RSF до України.

Основні теми:

- безпекові умови роботи журналістів;
- злочини РФ проти медіа;
- захист журналістів;
- міжнародна адвокація;
- аналітична взаємодія з ТСК.

Сторони погодили координацію подальшої співпраці щодо:

- документування злочинів;
- міжнародного інформування;
- захисту свободи преси.

3. Офіційний візит делегації ТСК до Французької Республіки

2–5 березня 2026 року

Одним із найбільш важливих міжнародних заходів звітного періоду став офіційний візит делегації Комісії до Франції.

До складу делегації увійшли:

- Євгенія Кравчук
- Микита Потураєв
- Микола Княжицький
- Дмитро Слинько

3.1. Переговори з RSF у Парижі

2 березня 2026 року

У штаб-квартирі Reporters Without Borders відбулися розширені переговори.

Учасники:

- Antoine Bernard
- Pierre Dagar
- представники Міністерства закордонних справ Франції
- представники Національних зборів Франції

Обговорено:

- результати діяльності ТСК;
- злочини РФ проти журналістів;
- програми RSF;
- підтримку свободи преси;
- EMFA;
- міжнародну координацію.

Результати роботи:

- Зафіксовано спільну позицію щодо цілеспрямованої політики РФ із переслідування медіа та знищення редакцій як злочинів проти людяності (у контексті звернення RSF до МКС).

- Розпочато розробку механізму створення фонду підтримки регіональних редакцій для інтеграції у загальну адженду відновлення України.

- Підтверджено лідерство України в розслідуванні злочинів проти медіа та імплементації European Media Freedom Act (EMFA).

3.2. UNESCO

4 березня 2026 року

У штаб-квартирі ЮНЕСКО делегація Комісії провела робочу зустріч із:

Maria Gabriel

Deputy Director-General for Communication and Information

Обговорено:

- безпеку журналістів;
- свободу вираження поглядів;
- міжнародну адвокацію;
- документування злочинів;
- співпрацю з українським парламентом.

Результати роботи:

- Досягнуто домовленості щодо можливості презентації звіту ТСК про злочини проти журналістів для постійних представництв при ЮНЕСКО.
- Узгоджено кроки зі співпраці у сфері безпеки журналістів та відновлення українського медіасектору в межах програми Information for All Programme (IFAP).

3.3. Національні збори Франції

Проведено консультації з французькими парламентарями щодо:

- російських злочинів проти журналістів;
- міжнародного політичного тиску;
- свободи медіа;
- підтримки України.

3.4. Сенат Франції

5 березня 2026 року

У Палаці Люксембургу відбулася зустріч із сенатором:

Pascal Allizard

Тематика:

- російські злочини проти медіа;
- міжнародне реагування;
- підтримка українських журналістів.

Результати роботи:

- Узгоджено спільну підготовку проекту резолюції ПА ОБСЄ, базою для якої стане попередній піврічний звіт ТСК.
- Акцентовано увагу на вбивствах 4 громадян Франції (журналістів) для активізації розслідувань з боку французьких правоохоронних органів.

4. Подальша взаємодія з UNESCO

19 травня 2026 року

У Комітеті Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики відбулася зустріч членів Комісії:

- Ярослава Юрчишина
 - Олесі Отраднної
- із представником UNESCO:
Andrea Cairola
Advisor on Communication and Information
Основні теми:

- безпека журналістів;
- свобода вираження поглядів;
- воєнні виклики;
- практичні інструменти захисту;
- збереження документальної спадщини.

XIV. ПАРЛАМЕНТСЬКА ДИПЛОМАТІЯ

Комісія розглядає парламентську дипломатію як важливий інструмент:

- міжнародної адвокації;
- політичного тиску;
- захисту цивільних журналістів;
- документування злочинів;
- координації з міжнародними структурами.

Ключові міжнародні майданчики:

- ПАРЄ;
- ОБСЄ;
- UNESCO;
- RSF;
- IPI;
- двосторонні парламентські контакти.

XV. МІЖНАРОДНИЙ ВИСНОВОК

Комісія дійшла висновку, що міжнародний вимір роботи має критичне значення.

Злочини проти журналістів є:

- не лише злочинами проти окремих осіб;
- але й посяганням на міжнародний інформаційний порядок;
- атакою на свободу преси;
- загрозою демократичним цінностям.

XVI. ЕКСПЕРТНА РАДА ПРИ ТИМЧАСОВІЙ СЛІДЧІЙ КОМІСІЇ

З метою забезпечення належного аналітичного, правового та професійного супроводу діяльності Тимчасової слідчої комісії у звітному періоді було утворено Експертну раду при Комісії.

Рішення про створення Експертної ради було зумовлено складністю предмета діяльності ТСК, який охоплює:

- міжнародне гуманітарне право;
- документування воєнних злочинів;
- захист свободи слова;
- безпеку журналістів;
- цивільний полон;
- міжнародну адвокацію;
- інформаційну безпеку.

До роботи Експертної ради було залучено представників:

- Інституту масової інформації;
- Національної спілки журналістів України;
- Detector Media;
- Media Initiative for Human Rights;
- медіаюристів;
- правозахисних організацій;
- міжнародних партнерських структур;
- колишніх незаконно утримуваних журналістів;
- експертів із міжнародного права.

Основні напрями роботи Експертної ради

Експертна рада забезпечувала підтримку Комісії за такими напрямами:

1. Документування злочинів

- верифікація кейсів;
- класифікація інцидентів;
- збір свідчень;
- аналіз моделей злочинної поведінки.

2. Незаконно утримувані журналісти

- верифікація даних;
- правовий аналіз;

- міжнародна адвокація.

3. Безпека журналістів

- аналіз нових загроз;
- FPV-дрони;
- зміна стандартів безпеки.

4. Інформаційна стійкість

- аналіз атак на медіапростір;
- гібридні загрози;
- інформаційна агресія.

XVII. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ, ВИЯВЛЕНІ У ХОДІ РОБОТИ

У процесі роботи Комісія встановила низку системних викликів.

1. Обмежений доступ до місць злочинів

Через тимчасову окупацію частини території України, активні бойові дії та відсутність фізичного доступу документування окремих злочинів є ускладненим.

2. Відсутність доступу до незаконно утримуваних журналістів

Системна ізоляція цивільних журналістів Російською Федерацією унеможлиблює:

- перевірку умов утримання;
- міжнародний моніторинг;
- належний правовий захист.

3. Складність міжнародної правової кваліфікації

Попри очевидний характер багатьох злочинів, міжнародно-правова кваліфікація потребує високого стандарту доказування.

4. Дронова трансформація війни

Нові технології кардинально змінили безпекове середовище.

5. Руйнування інформаційної інфраструктури

Атаки на редакції створюють довгострокові наслідки для інформаційної стійкості.

6. Гібридна інформаційна війна

Фізичні атаки поєднуються з:

- дезінформацією;

- цифровим тиском;
- онлайн-переслідуванням;
- психологічним впливом.

XVIII. ВИСНОВОК ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОБОТИ ТИМЧАСОВОЇ СЛІДЧОЇ КОМІСІЇ

За результатами роботи у перший шестимісячний період діяльності Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України дійшла висновку, що Російська Федерація здійснює системну, цілеспрямовану та багаторівневу політику переслідування, насильства та придушення діяльності журналістів і працівників медіа як окремої професійної та суспільно значущої групи.

Комісія вважає, що ці дії не є випадковими або хаотичними наслідками бойових дій.

Наявні матеріали, свідчення потерпілих, дані державних органів, правозахисних організацій, міжнародних інституцій та результати парламентського аналізу свідчать про наявність ознак системної державної політики Російської Федерації, спрямованої на:

- фізичне усунення журналістів;
- залякування медіаспільноти;
- ізоляцію свідків міжнародних злочинів;
- знищення незалежного документування воєнних злочинів;
- руйнування інформаційної інфраструктури;
- захоплення інформаційного простору на тимчасово окупованих територіях;
- обмеження доступу громадян до перевіреної інформації;
- придушення свободи слова як фундаментальної демократичної цінності.

Комісія окремо наголошує, що журналісти в умовах російської агресії стали окремою категорією цивільних жертв війни.

Водночас характер зафіксованих загроз свідчить про значно ширший вимір цієї проблеми.

Фактично для журналістів, які висвітлюють війну Російської Федерації проти України, більше не існує гарантовано безпечного простору для професійної діяльності.

Загроза існує:

- на лінії фронту, де журналісти стають мішенню артилерійських ударів, снайперського вогню та FPV-дронів;
- на тимчасово окупованих територіях, де вони піддаються викраденням, катуванням, незаконному позбавленню волі та переслідуванню;
- у глибокому тилу, де редакції та журналісти стають жертвами ракетних і дронівих атак;

- у цифровому просторі, де журналісти піддаються кампаніям дезінформації, онлайн-переслідуванню, погрозам, психологічному тиску та спробам дискредитації.

Таким чином, Російська Федерація намагається системно "вимкнути" правду про війну, позбавити українське та міжнародне суспільство незалежного джерела інформації, а також знищити або ізолювати тих, хто документує її злочини.

Комісія встановила, що переслідування журналістів здійснюється не лише шляхом фізичного насильства, а також через:

- незаконне позбавлення волі;
- катування;
- насильницькі зникнення;
- псевдосудове переслідування;
- криміналізацію професійної діяльності;
- цифровий тиск;
- інформаційно-психологічні операції;
- дезінформаційні кампанії;
- міжнародно орієнтоване квазіправове переслідування.

Комісія також дійшла висновку, що злочини проти журналістів є невід'ємною частиною ширшої інформаційної війни Російської Федерації проти України.

ОКРЕМИЙ ВИСНОВОК ЩОДО FPV-ЗАГРОЗ

Комісія вважає, що поява FPV-дронів та інших сучасних безпілотних систем стала одним із найбільш небезпечних факторів для журналістів, які працюють у районах бойових дій та прифронтових територіях.

Фактично відбулася якісна трансформація характеру безпекових ризиків.

Якщо на початковому етапі повномасштабної війни ключовими загрозами були артилерійські, ракетні та мінні ризики, то сучасний етап характеризується появою високоточного, мобільного та цілеспрямованого повітряного полювання на людей у зоні видимості противника.

Комісія з особливою тривогою констатує, що міжнародне маркування **PRESS**, яке відповідно до міжнародного гуманітарного права має слугувати інструментом ідентифікації цивільного статусу журналіста, у сучасних умовах більше не гарантує захисту.

За наявними свідченнями, у низці випадків таке маркування може використовуватися противником як інструмент візуальної ідентифікації потенційної цілі.

Це вимагає перегляду:

- національних протоколів безпеки;
- міжнародних рекомендацій щодо роботи журналістів у зонах конфлікту;
- практичних стандартів захисту польових медійних команд.

XIX. ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

За результатами діяльності Тимчасова слідча комісія вважає за необхідне:

1. Посилення безпеки журналістів

Ініціювати міжвідомче опрацювання оновлених стандартів безпеки для журналістів, які працюють у районах бойових дій, прифронтових регіонах, прикордонних громадах та інших зонах підвищеного ризику.

2. Захист від БпЛА та нових технологічних загроз

Опрацювати питання запровадження сучасних технічних засобів захисту журналістів, зокрема:

- систем раннього виявлення БпЛА;
- детекторів дронів;
- додаткових технічних рішень попередження;
- спеціалізованих безпекових протоколів;
- навчальних програм для журналістів.

Комісія також вважає доцільним фахове міжвідомче вивчення можливості використання додаткових спеціальних засобів протидії дроним загрозам у межах чинного законодавства України.

3. Захист регіональних медіа

Розробити механізми цільової підтримки редакцій, які працюють:

- у прифронтових регіонах;
- прикордонних громадах;
- на деокупованих територіях;
- в умовах критичної безпекової та економічної вразливості.

4. Захист цивільних журналістів

Посилити міжнародну адвокацію щодо:

- незаконно утримуваних журналістів;
- доступу міжнародних гуманітарних місій;
- правового захисту цивільних журналістів;
- міжнародного моніторингу місць утримання.

5. Посилення міжвідомчої координації

Забезпечити системну координацію між:

- Офісом Генерального прокурора;
- Службою безпеки України;
- Національною поліцією України;
- Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини;
- Координаційним штабом;
- міжнародними структурами.

XX. РОЗШИРЕННЯ ПОДАЛЬШОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМІСІЇ

За результатами проведеної роботи Комісія дійшла висновку, що предмет її діяльності об'єктивно виходить за межі виключно фізичних злочинів проти журналістів.

Практика Російської Федерації демонструє, що атаки проти журналістів є лише одним із елементів ширшої системної інформаційної агресії.

До її складових належать:

- фізичні атаки проти журналістів;
- незаконне позбавлення волі;
- катування;
- руйнування редакцій;
- атаки на мовну інфраструктуру;
- захоплення інформаційного простору;
- окупаційна медіаполітика;
- дезінформаційні кампанії;
- цифрові кампанії тиску;
- інформаційно-психологічні операції.

У зв'язку з цим Комісія вважає доцільним у подальшій діяльності розширити аналітичний фокус роботи з включенням питань:

- інформаційної безпеки;
- атак на український медіапростір;
- захисту інформаційної інфраструктури;
- гібридних інформаційних операцій Російської Федерації;
- захисту стійкості регіонального медійного середовища.

XXI. ЗАКЛЮЧНИЙ ВИСНОВОК

Тимчасова слідча комісія вважає, що протягом першого шестимісячного періоду діяльності було сформовано повноцінний парламентський механізм:

- документування злочинів;
- парламентського аналізу;
- міжвідомчої координації;
- міжнародної адвокації;
- політичного реагування;
- взаємодії з громадянським суспільством;
- взаємодії з міжнародними правозахисними та професійними структурами.

Робота Комісії буде продовжена з урахуванням нових викликів, які постають перед журналістами в умовах триваючої російської агресії.

